



VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS
NUTARTIS

2016 m. vasario 5 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja Ainora Kornelija Macevičienė, rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo Vilniaus apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokuroro Arūno Stankevičiaus (toliau - Prokuroras) skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016-01-11 nutarties, kuria patenkintas Lietuvos Respublikos Seimo nario Povilo Urbšio skundas ir panaikintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Administravimo valdybos Pareiškimų nagrinėjimo skyriaus vyresniosios specialistės Evelinos Leperskienės 2015-11-26 nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą bei Vilniaus apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokuroro A. Stankevičiaus 2015-12-11 nutarimas atmesti pareiškėjo skundą.

Teismas, išnagrinėjęs prokuroro skundą ir teismui pateiktą medžiagą,

n u s t a t ė :

Prokuroras prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016-01-11 nutartį bei priimti naują sprendimą - pareiškėjo skundą dėl Vilniaus apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokuroro A. Stankevičiaus 2015-12-11 nutarimo atmesti ir palikti šį nutarimą galioti. Nurodo, kad liudytoja E. Dambrauskienė skundo patikslinimo metu parodymus duoti atsisakė. Pabrėžia, jog "operatyvinės" (nuo 2013 m. - kriminalinės žvalgybos) informacijos panaudojimas (kai nėra pradėtas ikiteisminis tyrimas), kriminalinės žvalgybos koordinavimas ir kontrolė patenka į Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo reglamentavimo sritį ir tai nėra BPK reguliavimo dalykas. BPK uždaviniai ir nuostatos nenumato galimybės STT ar prokurorui pagal asmens pareiškimą, rinkti ar tikslinti informaciją apie galimą kriminalinės žvalgybos informacijos egzistavimo/neegzistavimo faktą ir siekiant įvertinti galimą jos turinį BPK nustatyta tvarka. Teismo motyvai dėl slaptos pažymos su operatyvine informacija galimo egzistavimo fakto ir turinio tikrinimo būdo BPK nustatyta tvarka yra teisiškai nepagrįsti, nes remiasi neteisingu paminėtų teisės aktų interpretavimu. Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių patikslinimą atliko pati ikiteisminio tyrimo įstaiga (STT), todėl, jeigu tokia pažyma būtų realiai egzistavusi, ikiteisminio tyrimo pareigūnai šiuos duomenis turėtų, žinotų jos turinį ir būtų buvę priimti kitokie procesiniai sprendimai. Pareiškėjo nurodyta informacija apie pažymos egzistavimą nėra neabejotina. Pareiškėjas 2015-11-17 apklausos metu nurodė, kad, jo žiniomis, Prezidentūroje susitikimo su Lietuvos Respublikos Seimo valdybos nariais metu siūlymo "išsipirkti" aplinkybės nebuvo detalizuotos, bei parodė, jog jam asmeniškai šios aplinkybės taip pat nėra žinomos. Taigi, anot prokuroro, nėra aišku, kokius duomenis galėtų patvirtinti ar paneigti šio susitikimo dalyviai. Skunde prokuroras pažymi, kad šiuo atveju ikiteisminio tyrimo objektas būtų būtent galimo kyšininkavimo aplinkybės, o ne pažymos egzistavimo aplinkybės, todėl abejotina skundžiamoje nutartyje nurodytų asmenų apklausų tikslingumu baudžiamojo proceso tikslų prasme. Prokuroro įsitikinimu, pats pareiškėjas nenurodė jokių aiškesnių duomenų, kurie leistų manyti, kad vis tik kažkokia nusikalstama veika buvo padaryta ar buvo kėsintasi ją padaryti.

Prokuroro skundas atmestinas.

Apeliacinės instancijos teismas visiškai sutinka su ikiteisminio tyrimo teisėjo teiginiais, išdėstytais skundžiamoje nutartyje, kad spręsti ar pradėti ikiteisminį tyrimą, ar atsisakyti, jį nutraukti

ar perduoti bylą teismui yra išimtinai prokuroro kompetencija ir, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas tikrina tik tokių prokurorų sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą, o pats minėtų sprendimų nepriima.

BPK 168 str. 1 d. nustatyta, jog prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais – ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai nurodyti faktai apie padarytą nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar yra aiškios BPK 3 str. 1 d. nurodytos aplinkybės. Teismo nuomone, sprendžiant dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, neišnaudotos paminėtos BPK 168 str. nuostatos dėl duomenų patikslinimo, o būtent tai, ar pareiškėjo skunde nurodytos aplinkybės dėl galimai padarytos nusikalstamos veikos yra akivaizdžiai neteisingos.

Sprendžiant iš prokuroro nutarimo turinio, nutarimą atmesti pareiškėjo skundą dėl nutarimo, kuriuo atsisakoma pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroras priėmė remdamasis BPK 3 str. 1 d. 1 p. numatytu pagrindu, t. y. nustatęs, kad nebuvo padaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, nors jokie veiksmai, galintys patvirtinti arba paneigti pareiškėjo skunde išdėstytas aplinkybes, dėl galimai padarytos nusikalstamos veikos, nebuvo atliekami. Tokią išvadą apeliacinės instancijos teismas daro įvertinęs skundo nagrinėjimui pateiktą medžiagą. Teismo vertinimu, atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą vien todėl, kad pareiškėjas skunde ir/ar apklausos STT metu (tikslinant skunde nurodytas aplinkybes), nepateikė konkrečių duomenų apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, nelaikytinas teisiškai pagrįstu. Galiojančios BPK normos nenustato pareiškėjo pareigos ikiteisminio tyrimo institucijai (prokurorui) pateikti konkrečius duomenis apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, juolab rinkti įrodymus, patvirtinančius skundo aplinkybes. Tuo pačiu atkreiptinas ikiteisminio tyrimo institucijų dėmesys į BPK 168 str. 1 d., kuriame nustatyta tvarka, numatanti veiksmų, galinčių patikslinti (patvirtinti, paneigti) gauto skundo duomenis. Ir tokie galimi veiksmai gali būti nesusiję su procesinių prievartos priemonių taikymu. Sprendžiant iš teismui pateiktos medžiagos akivaizdu, kad šiuo atveju nebuvo pasinaudota BPK numatyta galimybe atlikti tam tikrus veiksmus skundo, pareiškimo ar pranešimo duomenų patikslinimui. Gavus P. Urbšio 2015-11-05 pranešimą Nr. SN-S-23 Dėl galimai padarytos nusikalstamos veikos, 2015-11-12 buvo siekiama apklausti liudytoją E. Dambrauskienę, tačiau konstatavus, kad pastaroji, remdamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 str. 3 d., atsisakė duoti parodymus, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroras pareiškėjo skundo tyrimą perdavė STT. 2015-11-17 Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimo tarnybos administravimo valdybos Pareiškimų nagrinėjimo skyriaus vyresnioji specialistė E. Leperskienė apklausė pareiškėją P. Urbšį, 2015-11-18 pateikė užklausą UAB „Lietuvos rytas“ ir gavusi atsakymą, kad publikaciją rengęs žurnalistas T. Ignatavičius, naudodamasis Visuomenės informavimo įstatymo 8 str. numatyta teise, neatskleis informacijos šaltinio, 2015-11-26 priėmė nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, tuo pagrindu, kad pareiškėjo skunde nenurodyta konkrečių duomenų ar faktinių aplinkybių apie nusikalstamų veikų, numatytų BK 225 ir 226 str., požymius, kurie leistų daryti išvadą apie galimai padarytas nusikalstamas veikas.

Teismo vertinimu, atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą turi būti motyvuotas ir pagrįstas turimais ar surinktais duomenimis, kurie neginčijamai leidžia daryti išvadą, jog nepadaryta nusikalstama veika. Pareiškėjo pateikti neišsamūs ar nepakankami duomenys apie galimą nusikalstamos veikos padarymą ir/ar galimai nusikalstamas veikas padariusių asmenų neįvardinimas, negali būti pripažįstamas teisiniu pagrindu atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą reiškia valstybės įgaliotos institucijos oficialų konstatavimą, jog pareiškėjo nurodytuose santykiuose ar padarytoje veikoje nėra nusikalstamos veikos. Todėl tokiai reikšmingai išvadai padaryti būtina turėti ar surinkti pakankamą kiekį duomenų. Kas nagrinėjamu atveju, teismo manymu, padaryta nebuvo.

Prokuroro skunde nurodyti argumentai, dėl slaptos pažymos ir kriminalinės žvalgybos funkcijų, atsižvelgiant į byloje esančius duomenis bei pirmiau nurodytas aplinkybes, atmestini kaip nepagrįsti, kadangi negali paneigti būtinybės atlikti tam tikrus ikiteisminio tyrimo veiksmus. Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad STT apeliacinės instancijos teismui pateikė tik šios institucijos pareigūnų nuožiūra atrinktus duomenis. Tokią išvadą teismas daro susipažinęs su pateikta medžiaga Nr. 6-01-1072 „Pagal Seimo nario Povilo Urbšio 2015-11-05 pareiškimą „Dėl galimai padarytos nusikalstamos veikos““ (23 lapai), kurioje nėra Seimo nario P. Urbšio pareiškimo Generaliniam prokurorui. Atsižvelgiant į tai, kad teismui pateikta tik ta medžiagos dalis, kuri susijusi su pareiškėjo P. Urbšio

skundų dėl ikiteisminio tyrimo pareigūnų priimtų sprendimų nagrinėjimu, teismas neturi galimybės įvertinti STT pareigūnės ir/ar prokuroro išvadu, jog „pareiškėjas nenurodė jokių aiškesnių duomenų, kurie leistų manyti, kad buvo padaryta nusikalstama veika ar buvo kėsintasi ją padaryti“, pagrįstumo. Juolab, nesant pareiškėjo skundo nėra galimybės spręsti ar Seimo narys savo pareiškime, adresuotame Generaliniam prokurorui, prašė ištirti ar galimai nebuvo padaryta nusikalstama veika, atitinkanti BK 225 str. nurodytus požymius, ar buvo prašoma patvirtinti arba paneigti slaptosios pažymos su kriminalinės žvalgybos operatyvine informacija, kurią skunde akcentuoja prokuroras, egzistavimą.

Vilniaus apygardos teismas, susipažinęs bei įvertinęs skundo nagrinėjimui pateiktą medžiagą sprendžia, kad pirmos instancijos teismo išvada, jog nagrinėjamu atveju teisėsaugos pareigūnai neišnaudojo visų įstatyme numatytų galimybių, kuriomis remiantis būtų galima pagrįstai įsitikinti, ar Lietuvos Respublikos Seimo nario P. Urbšio pareiškime nurodyti duomenys atitinka tikrovę, yra visiškai pagrįsta ir išsamiai motyvuota prokuroro skundžiamoje ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje. Todėl P. Urbšio pareiškime nurodytoms aplinkybėms patvirtinti arba paneigti, yra tikslinga atlikti Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjo 2016-01-11 nutartyje nurodytus veiksmus. Nepatikrinus visų pareiškime nurodytų bei kitų pareiškimo pagrįstumui įvertinti reikšmingų aplinkybių, negalima daryti vienareikšmės išvados, jog nurodyti faktai apie galimai padarytą nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo, numatyto BK, požymių. Prieš priimant vienokį ar kitokį procesinį sprendimą, pareiškime nurodytos aplinkybės turi būti išsamiai ir objektyviai ištirtos.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016-01-11 ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis pripažintina teisėta ir pagrįsta, todėl paliktina galioti.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos BPK 442 str. 1 d. 1 p., teismas

n u t a r ė:

Atmesti Vilniaus apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokuroro Arūno Stankevičiaus skundą ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016-01-11 nutartį.

Nutartis galutinė ir neskundžiama.

Teisėja



Ainora Kornelija Macevičienė